

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Теорія транзитивності

Вибіркова

Освітньо-професійна програма **Зарубіжна література та теорія літератури**

Спеціальність **035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури)**

Галузь знань **03 Гуманітарні науки**

Рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

філологічний факультет

Мова навчання **українська**

Розробники: кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури **Альона Романівна Тичініна**

Профайл викладача

http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел.

0992255201

E-mail:

a.tychinina@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4043>

Консультації

Очні консультації: щопонеділка з 13.00 по 14.40.

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна „**Теорія транзитивності**” є однією із вибірових дисциплін зі спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури) для освітньо-професійної програми рівня освіти магістр, яка викладається у 1 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс „**Теорія транзитивності**” спрямований на поглиблення теоретико-літературних компетентностей студентів спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури). Він призначений для того, щоб студенти могли осмислити, засвоїти і системно використовувати актуальні теоретико-літературні поняття у річці методологічних практик ТСО. Дана дисципліна формує навички компетентного погляду на літературний процес, дає знання методів і прийомів структурного, цілісного, компаративного, рецептивного та імагологічного аналізу літературних текстів різних родів і жанрів.

Після засвоєння даної дисципліни студенти набувають необхідних знань та умінь для подальшої наукової та практичної роботи з галузі літературознавства, вміють компетентно здійснювати порівняльний аналіз поетичних, прозових та драматичних текстів, вміють знаходити і пояснювати специфіку і функції ТСО.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою навчальної дисципліни «**Теорія транзитивності**» постає формування у студентів-філологів знань про традиційні сюжети та образи (ТСО) – сюжетно-образний матеріал, що, переходячи від однієї літературної епохи до іншої, зберігається й активно функціонує протягом тривалого часу. Практичною метою курсу є здобуття навичок виявлення ТСО, аналізу літературних текстів у річці компаративної проблематики і оволодіння фаховим інструментарієм філологічної аналітики.

3. Завдання – надати студентам теоретико-методологічні знання щодо специфіки ТСО, навчити здійснювати компетентний компаративний аналіз текстів, знаходити і фрагментувати функціонування певних ТСО.

4. Пререквізити. Вступ до літературознавства, теорія літератури, культурологія, історія зарубіжної літератури, історія зарубіжної критики і літературознавства, проблеми літературознавчої термінології, сучасні літературознавчі школи в Україні, рецептивна поезика, компаративістика.

5. Результати навчання

знати: основні літературознавчі терміни, поглибити розуміння відповідних курсів літературознавчого циклу;

уміти: вести спостереження над способами і прийомами типізації та індивідуалізації характерів ТСО, бачити передісторію композиції та сюжету текстів, побудованих на основі ТСО.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Заочна	5	1	4	120	4	4			106	6	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Поняття про ТСО.												
Тема 1. Явище транзитивності як проблема метафізики. Школа ТСО.							12	0,5	0,5			11
Тема 2. Фольклористика як первинне джерело компаративістичної галузі філологічної науки.							12	0,5	0,5			11
Тема 3. Форми міжлітературних взаємозв'язків.							13	0,5	0,5		1	11
Разом за змістовим модулем 1							36	1,5	1,5			33
Змістовий модуль 2. Досвід зарубіжної літератури в аспекті Теорії традиційних сюжетів та образів												
Тема 1. Традиційні сюжети та образи біблійного походження.							16	0,5	0,5		1	14
Тема 2. Традиційні сюжети та образи міфологічного та легендарного походження.							16	0,5	0,5		1	14

Тема 3. Традиційні сюжети та образи історичного походження.							16	0,5	0,5		1	14
Тема 4. Традиційні сюжети та образи літературного походження.							16	0,5	0,5		1	14
Тема 5. Актуальні форми функціонування й рецепції ТСО.							19	0,5	0,5		1	17
Разом за змістовим модулем 2							78	2,5	2,5			73
Усього годин							120	4	4			106

3.3. Темі практичних занять

№	Назва теми
1	ТСО та інші літературні категорії (проблема – традиційний мотив – прийом).
2	Традиційні образи у фольклорі. Т.зв. мандрівні сюжети та традиційні сюжетні моделі.
3	Транзитивна сюжетика як об'єкт історико-літературної науки.
4	Старий Заповіт як невичерпне джерело літературної сюжетики
5	Євангеліє як ґрунт європейської християнської мистецької та, зокрема, літературної сюжетики.
6	Античні міфи як джерело сюжетики. Образи античної історії як літературне джерело
7	Народні епоси як джерело легендарних персонажів. Літературна Артуріана. Міфи про Трістана та Ізольду та ін.
8	Історія як продуктивне філософське джерело літературної сюжетики
9	Специфіка ТСО літературного походження (відчуження від авторського сюжету).
10	Відомі літературні персонажі як традиційні парадигми.
11	Інтертекстуальне навантаження ТСО.ТСО і творча індивідуальність митця.

3.4. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Дослідження окремих рекомендованих традиційних персонажів (за вибором студента)
2	Розгляд специфіки однієї з інтерпретаційних версій традиційного сюжету (приміром, сюжет Атлантиди, робінзонади тощо).
3	„ТСО як джерело новітніх жанрових форм (приміром, фентезі)

4	Укладання міні-словика з проблематики ТСО
5	Підготовка рефератів, відповідних тематиці ТСО.
6	Самостійний пошук новітніх прикладів функціонування ТСО.

3.5. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Опрацювання наукової літератури з проблем ТСО.
2	Опрацювання тематики ТСО біблійного походження.
3	Опрацювання тематики ТСО міфологічного походження.
4	Опрацювання тематики ТСО легендарного походження.
5	Опрацювання тематики ТСО історичного походження.
6	Опрацювання тематики ТСО літературного походження.
7	Укладання літературознавчого тезаурусу ТСО.
8	Розробка реферативної теми з проблематики ТСО.

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- написання відгуків, рецензій, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді влогу та блогу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T5	T6	T7	T8	T9		
6	6	7	8	8	8	8	9		

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Аверинцев С.С. “Аналитическая психология” К.-П Юнга и закономерности творческой фантазии / С.С. Аверинцев // Вопросы литературы. - 1970. - № 3. - С. 113-143.
2. Антофійчук В.І Своєрідність трансформації образу Пілата в повісті Наталени Королевої "Що є істина?" // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип. 13. Слов'янська філологія. – Чернівці, ЧДУ, 1997. – С. 49 – 52.
3. Антофійчук В.І Трансформація образу Іуди Іскаріота в українській літературі ХХ ст. // Слово і час. – 2001. – № 2. – С. 52 – 58.
4. Антофійчук В.І. Євангельські мотиви в українській літературі і сучасний загально-культурний контекст // Гуманітарна освіта: фактор світової інтеграції. – Ч. II. – Чернівці, 1997. – С. 66 – 71.
5. Бойченко О.В., Пендерецька О.М. Традиційні образи в глибинній психології. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 1999. – 56 с.
6. Бойчук А. Р. Незнайка Н. Носова в контексте идеи карнавальности (балагур, дурак, клоун, шут) / А. Р. Бойчук // Русская литература. Исследования : сборник научных трудов / редкол: А.Ю.Мережинская и др. – К., 2013. – Вып. XVII. – С. 74–86.
7. Волков А.Р. Форми літературних взаємозв'язків та взаємодій. / А.Р.Волков // Рад. літературознавство. – 1962. - №4. – С.29-44
8. Горбачевская И.И. Артуриана Марка Твена – пути формирования и трансформации // Литература во взаимодействии с другими видами искусств. – М., 2003.
9. Горбачевська І.І Постмодерністський артурівський роман Доналда Бартельма // Американська література на рубежі ХХ-ХХІ століть. – Київ: Видавництво Інституту міжнародних відносин, 2004.
10. Горбачевська І.І. Артуриана в світовій літературі // Література західноєвропейського середньовіччя / під.ред. Висоцької Н.О.: Навч.посібник для студентів гуманітарних факультетів з курсу “Історія зарубіжної літератури” – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464 с.
11. Горбачевська І.І. Традиційний сюжет очима письменника-постмодерніста (Д.Бартельм „Король”) // Питання літературознавства. Випуск 9 (66). – Чернівці: Рута, 2002.
12. Горбачевська І.І. Традиційні сюжети в дитячій літературі (на прикладі артуріани) // Сучасні літературні студії. – Вип.2. Дитина і світ: Проблеми культурного діалогу. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2005. – С.37 – 42.
13. Дзик Р. А. Олександр Потебня і теорія інтертекстуальності / Р. А. Дзик // Питання літературознавства : науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська. – Чернівці : Рута, 2010. – Вип. 81. – С. 37–44.
14. Дзик Р. А. Парадигма письменник як актуальна літературознавча категорія / Р. А. Дзик // Питання літературознавства : науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – Вип. 86. – С. 3–17.

15. Дюришин Д. Теория сравнительного изучения литературы. - М.: Прогресс, 1979. - 320 с.

5.2. Допоміжна

1. Аверинцев С. Жанр как абстракция и жанр как реальность: диалектика замкнутости и разомкнутости // Взаимосвязь и влияние жанров в развитии античной литературы. – М., 1989.
2. Аверинцев С.С. Историческая подвижность категории жанра: опыт периодизации // С.С. Аверинцев. Риторика и истоки европейской традиции. – М., 1996.
3. Арістотель. Про мистецтво // Всесвіт. – 1978. – № 12.
4. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1994.
5. Барт Р. Фрагменти мови закоханого. – Львів: „І”, 2006.
6. Бройтман С.Н. Историческая поэтика. – М., 2001.
7. Волкова Л.П. Трансформация «Лисистраты» Аристофана в комедии Михаила Рощина «Аристофан, или Постановка комедии «Лисистраты» 2400 лет тому назад»/ Л.П. Волкова // Вопросы русской литературы. Научный сборник. Вып.2 (56), 1990, Львов – С. 25-33
8. Гачев Г.Д. Содержательность художественных форм (Эпос. Лирика. Театр). – М.: Просвещение, 1968.
9. Гиршман М. М. Литературное произведение: Теория художественной целостности. – 2-е изд., доп. – М.: Языки славянских культур, 2007.
10. Горбачевська І.І. Транзитивний образ короля Артура у мультикультурних проєкціях // Генеза жанрових форм у контексті інтермедіальності. Тези доповідей міжнародної наукової конференції, Чернівці, 29-30 вересня 2011 року. – С. 19.
11. Дерикоз О.Б. Семантична поліфункціональність зооморфної міфологеми „кролик” в англійській новелі Д. Лессінг „Два гончарі” // Сучасні літературознавчі студії. Топос тварини як антропологічне дзеркало. Збірник наукових праць / гол. ред. В.І. Фесенко – К. : Вид. центр КНЛУ, 2011. – Вип. 8. – Ч. I. – С. 412-424.
12. Дзик Р. А. „Достоевський на Манхеттені”: французька інтерпретація „російського нігілізму” / Р. А. Дзик // Питання літературознавства : науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська. – Чернівці : Рута, 2010. – Вип. 80. – С. 184–190.
13. Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм: мысли об извечном колообращении изящных и неизящных искусств. – Харьков: Фолио, 2000.
14. Ісапчук Ю.В. Амбівалентність австрійської провінції: оповідання Інгеборг Бахман „Юність в австрійському місті” // Імператив provincia : [колективна монографія] / упорядк. О. Червінської. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. – С. 117-135.
15. Курилик В.В. Співвідношення фольклорних та літературних елементів у різних варіантах історії про Едіпа / В.В.Курилик // Питання літературознавства: Наук. збірник. – Вип. 64. – Чернівці: Рута, 2000. – С. 7-11. Питання літературознавства: Наук. збірник. – Вип. 72. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 56-64.

6. Інформаційні ресурси

<http://litmisto.org.ua/?p=17717>

http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11218/Shevchuk_Tradytsiynyy_syuzhet_u_natsional%27niy%20.pdf

<http://eprints.zu.edu.ua/30175/1/Франчук%204.pdf>

<http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/116/41/>